

28 вересня - Всесвітній день боротьби проти сказу

Сказ зустрічається в більш ніж в 150 країнах світу. 40% людей, які зазнали укусів тварин з підозрою на сказ, складають діти у віці до 15 років.

Зростанню випадків сказу і постраждалих людей сприяють: циркуляція вірусів в популяції дикої природи – кількість випадків сказу у тварин зростає в осінній і зимовий періоди, а люди страждають в основному влітку, маючи частий контакт з дикою природою (полювання, відпочинок у лісі); циклічність в підйомі захворюваності – малі (до 5 років) і великі (до 20 років) цикли; відсутність регуляції чисельності тварин шляхом відстрілу (лисиці розмножуються, природна регуляція їх чисельності йде за рахунок сказу); відсутність проведення планової імунізації тварин в дикій природі.

Сказ – гостре вірусне природно-осередкове зоонозне захворювання, що передається через заражену збудником слину. Хвороба супроводжується дегенерацією нейронів головного і спинного мозку, закінчується паралічем і летальним результатом.

Резервуар вірусу сказу в природі – м'ясоїдні тварини, дрібні хижаки, гризуни, кажани. Джерело збудника хвороби – інфіковані тварини (хворі, вірусоносії), в яких за 1-2 тижні до прояву клінічних ознак вірус з'являється в слині.

Хворіють практично всі тварини. Але для людини вірус сказу, що походить від тварин різних видів, має неоднакову вірулентність – найбільшу небезпеку в плані зараження представляють хижаки дикої природи (лисиці, вовки, куниці), особливо небезпечні хворі на сказ коти та собаки. Підступним джерелом хвороби є кажани – єдині тварини, які можуть бути носіями вірусу, не проявляючи при цьому будь-яких клінічних ознак хвороби.

Зараження людини вірусом сказу відбувається у результаті укусу або при попаданні слини хворої тварини на пошкоджені шкірні покриви або слизові оболонки. Природна сприйнятливість людей визначається тяжкістю нанесених ушкоджень і локалізацією укусу: при укусах в голову та обличчя ризик потрапляння вірусу становить 90%, при пошкодженнях рук – 63%, ніг – 23%. Особливу небезпеку становлять множинні та глибокі укуси.

Загальна тривалість хвороби 5-8, зрідка 10-12 днів. Інкубаційний період сказу зазвичай триває 1-3 міс., але може варіювати від 1 тижня до 1 року.

Захворювання має 3 стадії розвитку:

– **Продромальний період** триває 1-4 діб і проявляється свербінням, болем, набряком і почервонінням рубця. Спостерігається підвищення температури тіла до 38°C, головний біль, неспокій (безпричинний страх), порушення сну (безсоння, кошмари), втрата апетиту.

– **Стадія збудження:** різко підвищується чутливість до найменших подразнень органів чуття: яскраве світло, різні звуки, шум. З'являється тривога, напади водобоязні. Хворі стають агресивними, буйними, з'являються галюцинації, марення, спостерігаються судоми, парези та паралічі м'язів. Стадія збудження, як правило, супроводжується лихоманкою до 40°C. У міру розвитку хвороби напади трапляються все частіше, а проміжки між нападами коротшають. Стадія триває від 4 до 7 днів.

– **Стадія паралічів:** приєднуються ознаки ураження черепних нервів. Слинотеча в поєднанні з порушенням ковтання призводить до появи піни в роті. Психомоторне збудження і судоми слабшають, хворий може пити та їсти («зловісне заспокоєння»). Через 12-20 годин настає смерть від паралічу дихання або зупинки серця, як правило, раптово, без агонії.

Профілактика та заходи боротьби полягають в наступному:

1. Уникайте контактів з дикими та безпритульними тваринами! Своїх домашніх тварин вигулюйте в спеціально відведених місцях, не відпускайте гуляти без нагляду! **Щорічно прищеплюйте своїх домашніх тварин проти сказу!**
2. **Скажених тварин характеризують певні клінічні симптоми та поведінкові зміни, які важливо вміти візуально визначати:** втрата природного страху перед небезпекою, в т.ч. і перед людьми (хвора дика тварина може безстрашно «розгулювати» в населеному пункті), агресивність. При цьому з'являється рясне слиновиділення, водобоязнь, а для дрібної рогатої худоби ще характерний спазм гортані (ніби тварина чимось вдавилася).
3. **Тварини, які покусали людей або інших тварин, підлягають негайній доставці власником до найближчого ветеринарного лікувального закладу для огляду та карантину під наглядом фахівців протягом 10 днів! Якщо за**

цей період не з'явилися ознаки сказу, тварина вважається здоровою, а потерпіла людина – не зараженою сказом.

У разі укусу тварини необхідно ретельно промити (протягом 15 хв.) поверхню рани струменем води з бажано господарським милом, який містить в собі достатній відсоток лугу, щоб завдати руйнівної дії вірусам та бактеріям, що потрапили в рану. Мильна вода усуне слину тварини та бруд. Далі слід обробити краї рани 5% настоянкою йоду. Накласти стерильну пов'язку і негайно звернутися в медичний заклад. **Тільки лікар (хірург, травматолог) оцінить ризик можливого зараження вірусом сказу і призначить при необхідності курс щеплень!**

Сказ – вірусна хвороба, якої можна уникнути за допомогою вакцин! Захворювання стає наслідком пізнього звернення потерпілих (укушених) за медичною допомогою, порушення режиму щеплення або незавершеності циклу імунізації!

У ЖОДНОМУ РАЗІ !!!!!

Не бий і не штовхай собак, не кричи на них.

Тримайся подалі від тварин, які поведуться дивно.